

VALORACIÓ DE L'INTRUSISME A LLEIDA A FINALS DE LA BAIXA EDAT MITJANA

Manuel CAMPS i CLEMENTE
Manuel CAMPS i SURROCA

Introducció general

L'intrusisme o activitat professional duta a terme per persona no autoritzada legalment, constitueix en l'actualitat un problema no pas massa infreqüent. No és estrany llegir en les pàgines d'un periòdic que un mecànic dentista ha estat processat pel fet de realitzar diagnòstics o terapèutiques reservades exclusivament als odontòlegs. Aquest fenomen, que actualment tots coneixem, ha estat una constant en el decurs del temps en les diverses formes de la professió sanitària.

A mesura que els estudis i la pràctica mèdica s'anaren incloent en el marc legal, que l'estructura social de les diverses nacionalitats europees anava exigint, començaren a sorgir normatives que castigaven a les persones que exercien il·legalment una professió, en aquest cas la sanitària.

Solament per citar algun exemple, en les "Cortes de Valladolid" de 1523 es deia que "en estos reynos ay ynfinito numero de doctores, maestros e licenciados que se nombran y llaman tales syn tener título, o el que tienen es reprovado contra leyes e prematicas del reyno". (1)

També a França, a principi del segle XIX, es prohibí als oficials de sanitat realitzar operacions majors sense l'assistència d'un doctor en medicina. (2)

En la "Novísima Recopilación", es penalitzava "a los médico- cirujanos, médicos, cirujanos, sangradores o parteras que ejercieren su profesión sin el competente título". (3)

Aquests i altres preceptes legals en les diverses etapes històriques, han anat formant les bases reguladores de l'exercici legal de la medicina i per tant també, de l'activitat il·legal de la referida professió, però els tractats mèdico-legals contemporanis, a partir del segle XIX, no parlen o millor encara, no dediquen una lliçó exclusiva referent a l'intrusisme. Simplement inclouen aspectes parcials de l'activitat intrusa dins el gran tema clàssic de la responsabilitat professional,

els quals de fet, són dos aspectes íntimament relacionats. Hem observat que, generalment i en el decurs del temps, hi ha més casos de denúncia als tribunals per una mala praxis que pel fet d'exercir sense el títol corresponent. La societat és més sensible a les conseqüències adverses resultants d'un tractament no adequat, que a les circumstàncies personals del sanitari responsable. Això, no implica que els tribunals no hagin de resoldre casos d'exercici il·legal de la medicina i altres de responsabilitat legal del professionals sanitaris.

Un cas concret d'intrusisme i la seva valoració mèdico-legal

En aquest treball, comentarem el procés judicial incoat l'any 1486 a l'apotecari o especier Johan Mongay de Lleida, per realitzar activitats alienes a la seva professió. Va ser condemnat a un mes de presó per tractar la malaltia d'un pastor d'origen gascò, ocasionant-li una hidropesia iatrogènica que li provocà la mort al cap d'un temps a l'Hospital General de la ciutat.

A. Peritació legal:

El tribunal requerí el peritatge als dos cirurgians de l'hospital que visitaven al malalt, l'honorable mestre Diego Cuticho i Johan Mon. El primer declarà que la hidropesia havia estat provocada pel tractament ordenat per l'apotecari, consistent en un electuari de rosada novella i aiguardent. Ho informava així: "E per ço ell testis estima que per fer dites coses dit gascò, eren estades causa ho occasió de la sua predisposició de ytropessia, de la qual malaltia dit gascò morí en lo dit espital".

No obstant, el cirurgià Johan Mon no gosà a declarar tant categòricament la relació causa-efecte esmentada. Es limità a dir que el malalt prenia la medicació indicada per l'especier cada vuit dies, però no podia afirmar que el mal estat del malalt fos degut a l'efecte iatrogènic del remei subministrat. Ho deia així: "E axí ell testis, veu dit fadrí que stave en desposició que no podia scapar, si per dita occasió o no, dix que nou sab".

B. Investigació de l'habitualitat de la conducta intrusa i altres aspectes complementaris:

Fins aquí hem vist el cas d'un apotecari o especier de Lleida, condemnat a un mes de presó pel Tribunal de Coltellades, per la mort d'un gascò d'una hidropesia atribuïda al tractament que sense prescripció facultativa prèvia, li havia proporcionat el citat especier.

El peritatge realitzat pels dos cirurgians, imputà la gravetat i posterior mort del pacient al tractament ordenat per l'apotecari. Almenys així ho afirmà un dels dos perits.

El tribunal, si bé valorà el cas concret de la mort d'un home produïda per una activitat sanitària intrusa fonamentant-la en el peritatge ordenat als dos cirurgians que assistiren al malalt, cregué convenient, per justificar equànimement la sentència condemnatòria, investigar l'activitat global de l'apotecari intrús utilitzant per això, les declaracions de diverses persones, sanitàries o no, que d'alguna manera coneguessin detalls sobre l'activitat professional de l'especier. Al Tribunal, amb el conjunt de dades aconseguides dels declarants, li quedà molt manifesta l'habitud de la conducta intrusa de l'inculpat. Aquest caràcter habitual d'activitat il·legal, influiria en la penalització aplicada en la sentència.

Es fa esment a altres comportaments indeguts de l'inculpat en el testimoni del cirurgià mestre Diego Cuticho, el qual declarà que el referit malalt gascó, abans d'ingressar a l'Hospital, **"li havia tramesa orina a dit Mongay"**, quan l'analitzar l'orina dels malalts era missió reservada al metge, incorrent en responsabilitat, segons deduïm del cas estudiat, qui, sense ser-ho, la practicava. El mateix testimoni també denuncià que l'apotecari en qüestió **"donave a d.altres hen ordenave de medecines"**, tot i representar la prescripció, des de sempre, un dels actes més genuïnament mèdics, afegint encara que **"qualsevol cosa que li demanaven a dit Mongay de sa botiga, ell los donave"**. Una altra irregularitat que comunment cometia, era la d'ordenar sagnies, tractament que, ni els barbers podien practicar sense l'obligatòria ordre mèdica. En aquest sentit, el barber de Lleida Gabriel Tàrrega informà que: **"En dies passats essent malalt un home que ere paralítich en Vilanova de Alpicat, li fonch dit i ordenat per lo dit en Johan Mongay, que anàs a sagnar-lo, e ell testis noy volie anar sino que metge ho hagues ordenat fer e dit en Mongay li fonch dit que ja.u havie ordenat metge però nunca veu ell testis ni sab que metge algú ho agués ordenat sinó per dita de dit Mongay"**. El barber va fer cas a l'apotecari i sagnà al malalt. Més tard, el metge Pere Lebo declararia davant el Tribunal, referint-se a l'esmentat pacient, **"que may ha ordenat ni provehit que tal home sie estat sagnat ni es veritat"**. Aquest testimoni demostra una altra tara moral de l'especier: l'engany.

Altra falta greu que cometia l'inculpat era la de l'adulteració dels medicaments. Així ho declarava el doctor en Lleis, Jacobus Mir: **"Tenia fama de tenir coses sofisticades o falsificades en la sua botiga"**. També, el testimoni Gabriel Tàrrega informava que: **"Ha hoyt dir a molts, los noms dels quals no li acorden, com lo dit Mongay te medecines o altres coses sofisticades en llur botiga he alò manifesten alguns que venien a comprar en aquella"**.

Encara, al citat Mongay se l'acusava d'una altra greu infracció, la de modificar al seu caprici les receptes prescrites pels metges, ja que segons declararen alguns, en relació a les receptes mèdiques solia posar, "hun material per altre, de què se ha seguit dany a algunes persones.

Resum

Hem analitzat el cas d'intrusisme d'un apotecari de Lleida, jutjat l'any 1486 pel Tribunal de Coltellades de la ciutat.

Va ser condemnat a un mes de presó per atribuir-se-li la mort d'un home, degut a la medicació que li ordenà sense l'obligatòria prescripció mèdica prèvia.

Inflüen en la sentència altres irregularitats comeses per l'inculpat, com foren les de tenir habitualment en la seva botiga, medicaments adulterats i modificar les prescripcions dels metges.

Notes

1. Muñoz Garrido, R.- Muñiz Fernandez, C., Fuentes legales de la Medicina Española (siglos XIII-XIX), p. 24, 1969.
2. Orfila M., Tratado de Medicina legal, Tomo I, p. 50, 1847.
3. Ferrer Garcés, R., Tratado de Medicina legal, p. 498, 1847.

APENDIX DOCUMENTAL

1486,maig,2

AML,reg.822,folis 197-202

Die secundo madii anno a Nativitate Domine / Millesimo CCCC° LXXX° sexto.

/ Pervench a notícia del molt espectable e noble senyor / don Galceran de Requesens, cavaller e conseller de la / majestat del senyor Rey e per lo dit Senyor, regent / la Governació General en lo principat de Catalunya, entre/venint en les coses dejús e feites com a cort de la ciutat / de Leyda per lo dit senyor Rey, de mosser Franci de / Olzinelles e de micer Jaume Mir, pahers de present de dita ciutat. / Com en dies passats, en Johan Mongay, apothecari habitant / en dita ciutat, haurie ordonat e fetes e donades mede/cines a hun gaschó qui morí en lo Espital General de / dita ciutat per causa de dites medecines, com aquelles fossen més per matar-lo que de guarir-lo. E més, que té medecines e materials en sa botiga falses e false/fficades.

Die e any predits.

Lo discret en Pere Vives, notari habitant en dita / ciutat, testis, qui jura etc.

/ E primo fonch interrogat sobre les coses contengudes / en dita prevenció. E dix que està en veritat que mosser Johan de Carcasona, regent lo offici de cort i / veguer e micer Mir e mosser Joffre, pahers de dita / ciutat, feren anar a ell testis al espital de la / present ciutat per a pendre hun testament de hun / gaschó qui jahie malalt en dit spital e fet / per aquell dit testament, fonch interrogat, present ell / testis, per los sobredits regent de cort i pahers, si / havie preses medecines negunes e qui / les hi havie ordenades he donades e respòs / dit malalt que en Mongay, lo especier de la / present ciutat li havie donat rosada novella / he ayguardent e altres medecines e que / s.i here trobat mal he vehie ell testis que estave vasquejant, / met en lo lit e que més no.y sap, sinó que / fet e dit lo predit se.n anaren los tots.

/ Interrogat quant temps ha ho pot haver lo predit, e dix / que més de mig any ha poch més ho menys.

/ Lo honorable mestre Diego Cuticho, cirurgia habitant en dita ciutat, / testis, qui jura i dix etc.

/ E primo fonch interrogat que sab ell testis, sobre les coses contengu/des en dita prevenció, qui respòs e dix que està en veritat / que en aquest any ell testis veu e vesità, per quant ésapen/sionat en lo Espital General de la present ciutat, ço és/ hun gascó qui vingué malalt en dit espital al qual / interrogat ell testis que qui l.havie vesitat he qui lo havie / ordonat, dit gascó li dix que en Johan Mongay, lo especier / de la present ciutat, li havie donat letouari de such / de rosses hi ayguardent moltes vegades e que ell / dit malalt, estant en Vilanova de Alpicat li havie tramesa la orina a dit Mongay / e que mestre Pon e ell testis qui vissitaven dit gascó, / als quals dehie dit gascó les coses damunt dites e per / ço, ell testis estimà que per fer dites coses / dit gascó, heren estades causa ho ocasió de la / sua predisposició de ytropessia, de la qual ma/laltia dit gascó morí en lo dit espital, dix ell testis.

/ Interrogat si sab ni ha hoyt dir, ell testis, que ha altres, / dit Mongay age donat he ordonat medecines / algunes hi que tingue medecines sofisticades / ho falsificades en sa botiga. E dix que ell testis / no.u sab de certa sciència sinó que ho ha hoyt dir / ço és, que.n donave a d.altres ben ordonava / de medecines e mirave orines e que també / ha hoyt dir ell testis, que qualsevol cosa que li demanaven a dit Mongay de sa botiga, ell los / dave, si és bo o mal lo que done, ell testis no.u / pot dir, pus no.u veu ny.u ha vist.

Die sexto madii / anno predicto.

Magnificus dominus Jacobus Mir legum / doctor testis ... dixit que stà en veritat que ha cinch o sis messos, poch més o menys que digueren a ell testis e depessant / e a mosser Joffre, que hun gascó havie en lespital, lo qual / stave molt mal, que volie fer testament e lexar lo seu // al dit hospital e que devien anar per a fer-li fer dit testament, / per quant los pahers són patrons de dit espital. E axí, ell testis e mosser / Joffre anaren allà perquè dit gascó fes dit testament. E axí,/ com no pogueren haver lo notari de la casa de la payria perquè / ere lo present en la triga, hagueren en Vives notari, lo qual / testificà dit testament. E après per quant dit gascó havie a depositar / sobre certes medecines que li havien donat, per pendre la informació / d.ell, volgueren que aquí fos lo veguer present. E axí dit gascó de/possà que en Mongay, lo especier li havie donat such de roses o rosada novella / e ayguardent e que en açò sere trobat mal e que metge negú no / lo.y havie ordonat. E axí lo lexaren com stigués molt congoxat. // E après, lendemà digueren que ja lo havien soterrat a dit gascó. / Alre en dites coses, ell testis dix no saber. De les altres coses contegudes / en dita prevenció, no sab res de certa sciència, sinó per fama de tenir / coses sofisticades o falsificades en la sua botiga.

Dits dia i any.

Lo honorable mossen Matheu Jofre, Ciutadà de la ciutat de Leyda, testis / qui jura etc.

/ E primo fonch interrogat sobre lo contengut en dita prevenció / e dix que en dies passats, lo veguer, micer Mir e ell testis, trobant/se en l'ospital en lo qual havie hun gascó malalt e per no / trobar lo notari de la casa, feren-li fer testament en poder d'en Pere Vives, notari. E interrogant-lo quines medecines havie preses / ni de qui, qui respòs e dix que havie pres medecines d'en / Mongay lo especier, que eren dites medecines, ayguardent e rosada novella. Més fonch interrogat si havie molt que havie pres dites medecines, tant stave congoxat que no pugué dir quants / dies havie, les havie preses. E axí, dit testament en poder / de dit Vives, lexà tot so del seu al dit espital e les altres / coses en dita prevenció contengudes dix ell testis no saber més del que / dit ha dessus depossat.

En Johan Mongay, especier de la ciutat de Leyda.

/ E primo fonch interrogat quynes medecines ha donat ell testis e deposant / a hun gascó que és mort poch's dies ha passats en lo spital general de Leyda. / Qui respòs i dix que no li ha donat negunes medecines e segons / die a ell testis sa muller, que havie venut a hun pelegrí de Vilanova / del Picat, miga onza de rosada novella hon stave dit gascó malalt.

/ Interrogat si ell testis sab que negun especier li hage venut medecines / algunes sense ell. E dix que en Gort fa les fahenes del spital e / mestre Pon li ha ordenat moltes medecines segons en son libre poran veure.

En Jaume Dez Castells, especier habitant en dita ciutat, testis qui jura etc.

/ E primo fonch interrogat sobre lo contengut en dita prevenció, la qual / per mi, notari, legida fonch. E dix de certa ciència res no saber. Veritat és que ahir o despusir, passant / per la porta d'en Mongay, dit Mongay dix a ell testis, que estave / arrestat per lo senyor governador, dient-li que per ocasió que unes / medecines qui eren donades, ço és rosada novella per sa muller, // segons dix-li, que noy merexie mal negú del que ere inculpat./ E als dix no saber.

En Johan Mon, cerurgià de la ciutat de Leyda, testis que jura etc.

/ Et primo fonch interrogat sobre lo contengut en dita prevenció. E dix / que està en veritat que ensemps ab mestre Diego, ell testis anà / al spital e veu dit

fadrí malalt, lo qual dix que de / cassa d.en Mongay li havien comprades letouari de such de roses e / ayguardent, les quals medecines prenne de vuyt en vuyt / jorns. E axí, ell testis veu dit fadrí que stava en desposició que no / podie scapar, si per dita ocasió o no, dix que no.u sab.

Na Maria de Perpenyà, vídua, muller que fonch de Jaume Marés, carnicer de la vila, / de Perpenyà natural, testis que jura etc.

/ E primo fonch interrogada sobre les coses conten/gudes en dita prevenció. E dix saber lo que.s / segueix, ço és, que arribà hun gascó al Espital / General de la present ciutat del qual ella / testis, here he és espitalera, ab mal de ytro/pecia, huns tres o quatre messos ha, poch / més ho menys, lo qual malalt dix // que en Johan Mongay, especier de la / present ciutat, li havie ordonat les medecines / e que al parer seu dix que de ayguardent / e de rossada, dient que si here trobat mal / i axí morí dins hun mes après que fonch arri/bat al dit espital dit malalt i aldre dix no saber.

En Gabriel Tàrrega, barber habitant en Leyda, testis / qui jura etc.

/ E primo fonch interrogat sobre lo contengut en dita / prevenció hi encara si ha feyt dir que dit en / Mongay hage ordonat medecines a ordenació sua ha algú, ho que algú sie estat / sagnat sens intervenció de metge. E dix / que està en veritat, que en dies passats, essent / malalt hun home que here paralítich en Vila/nova de Alpicat, li fonch dit i ordonat per lo dit / en Johan Mongay a ell testis que anàs a sagnar-lo. / E ell testis noy volie anar sinó que metge ho agués / ordonat fer. E dit en Mongay li fonch dit que ja.u ho / havie ordonat metge però nunca veu / ell testis ni sab que metge algú ho agués / ordonat sinó per dita de dit Mongay. E axí anà / ell testis e sagnà dit home, segons dit Mongay / dit li havie. E après dit home morí. E aldre / en dites coses contengudes en dita prevenció ni / interrogat, dix no saber de scerta sciència, ver és, dix / ell testis, que ha hoyt dir que dit en Mongay / ordonà medecines a hun gascó que morí / en lo espital. E per lo semblant ha hoyt / dir a molts, los noms dels quals no li acor/den, com dit Mongay té medecines ho / altres coses sofisticades en llur botiga he alò manifesten alguns que venien a comprar / en aquella.

Die XVII madü anno predicto LXXX° sexto.

En Johan Mongay, especier, habitant en dita ciutat, en / fet propri sens jurament he en fet d.altri, jura etc.

/ E primo fonch interrogat si sab ni ha hoyt dir ho pressumexs / perquè està pres ho arrest. E dix que no.u sab certament / com està pres, avans aurà plaher

li sie dit, que sinó / ere per una enquesta que li digueren fonch pressa / de hun pastor.

/ Interrogat si sab, la enquesta que fonch pressa per dit pastor, / perquè fou ni perquè no. E dix que la muyller de / ell deposant li donà miga onza de rossada novella.

/ Interrogat, quan dita enquesta se pres sobre la mort de / dit gascó, ell deposant si ho sab ni si la ha vista ni en / poder de qui, com fins al present no sie estada pu/blicada. E dix que mosser Zinera, sotsveguer, / dita enquesta li dix de paraula ho la sustància / de aquella però que no li recorde si la.y mostrà ho no.

/ Interrogat si romangueren de concert que dita enquesta / se ocultàs a fi que per temps nos mostràs en la paheria ni li pogués noure. E dix que se.n / parlà gens.

/ Interrogat, dita enquesta si vench en mans de dit sostve/guer a instància ho petició de ell, com sie cert / que dit sotveguer no fos entervengut en dita enquesta / ans lo regent e axí no.y sabie res. E dix que és veri/tat que ell deposant, ne parlà ab en Miquel Mongay / de la present ciutat, nebot seu, que cercàs lo notari / e si.u porie trobar dita enquesta però no sab que dit / son nebot ne parlàs ab dit sotveguer ni tampoch / ell deposant no.u dix a dit son nebot que ho digués / al dit sotveguer.

/ Interrogat a quinya fi ell deposant, faye cercar dita en/questa. E dix per què la volie veure ho.saber que / havie.

/ Interrogat per què la volie veure com no li anàs res en dit gascó hi encara no la podie veure / sinó que fos publicada. E dix que perquè volie / saber que.y havie, per quant li havien dit here contra / ell deposant.

//Interrogat si ha conegut ell deposant dit gaschó lo qual ésmort / en lo espital e al qual ordonà medecines lexa/tives he altres per les quals vench en ytropessia / de què finalment morí.
E dix que lo pastor / no.y lo conegué ni la vist ni li ha fet negunes / medecines ell deposant.

/ Interrogat, com pot dir ell deposant lo que diu, de no haver-li ordonat medecines, com sie cert e notori haver-li / ordonat he donat ayguardent diverses vegades e such / de rosses ho rosada novella e açò conste per depossicions / de dit deffunt en lo article de la mort e per altres, en/cara que per aqueixa hociació ell és mort, es trobà mal en aquelles, les quals li donà ell ma/teix e no sa muller e encara li.n tramés / diverses vegades per interpossada persona a Vila/nova del Picat, ha hon dit deffunt estave ma/lalt. E dix que no li ha donat res, ni such de

rosses / ni rossada novella e que lo que li portà Baltessar / Pelegrí, ço és, miga onza de rossada novella, la / qual demanà a la muller de ell deposant, li / donà dita sa muller.

/ Interrogat a quins altres ha ordenat ell deposant me/decines en Leyda e fora de Leyda e quinyes / orines ha vistes e de qui, ell deposant. E dix que ni / ha ordenat medecines ni ha vistes ori/nes.

/ Interrogat, si ordenant metge en casa sua recepta / alguna, ha mes hun material pel altre ho / aquell mateix suffisticat ho no, lo ell deposant. / E dix que tot lo que metge ha ordenat hi ha / mes, lo he lest ell deposant.

/ Interrogat, com pot dir lo que diu ell deposant, com conste / per depossició de alguns testimonis e sie fama que en sa / botiga tingue medecines sufisticades ho no bones / e que age possat hun material per altre de / què se ha seguit dany a algunes persones. E dix / que ell deposant té medecines bones, bones drogues, / tan bones com especier de Leyda.

/ Interrogat si ell deposant dix ho hordenà que en Tàrrega, / barber de la present ciutat, anàs a sagnar hun / home de Vilanova d.Alpicat. E dix que és veritat que en Sol/via de Vilanova d.Alpicat, lo pregà que si agués hun / cirurgia, portali.l e que anàs a sagnar hun home / que tenie en casa sua, que here caygut lo qual / Solvia ne demanà de consell a mestre Lebo, al parer / de ell deposant si sagnarie dit home o no.

//Interrogat com pot dir ell deposant que fonch provehit / he ordenat a consell de mestre Lebo, com sie cert que / ell deposant ordenant he provehint sens intervenció de / metge algú, dit Tàrrega sie anat he age sagnat / dit home. E dix que ja.u a dit dalt ell deposant.

/ Interrogat quines rahons han agut ell deposant e dit Tàrrega e de quant ançà sobre dit fet. E dix que set ho / vuyt jorns ha que lo dit Tàrrega li vench a ell / depossant e dix-li que l.inculpaven del home que / havie sagnat e demana-li a ell deposant si ere mort / dit home o no e ell deposant dix-li que here viu.

/ Interrogat, dit Tàrrega si li dix a ell deposant que agués / depossat de aquest fet. E dix que no.

/ Interrogat si sab ni ha hoyt dir que dit gascó, deffunt, / sie mort en lo espital de la present ciutat ni per què / ni quant ha ni a qui ho ha hoyt dir. E dix que no.y sab res.

/ Interrogat com no.y sabé res, per què donchs fahie cercar / dita enquesta, com fos pressa per dit fet. / E dix que no.y sab res ni si és mort o viu, ni.l / coneix ni may l.a vist.

/ Interrogat qui li dix a ell deposant que dita enquesta / fos estada pressa. E dix que al parer de ell deposant, / li digueren mestre Pon e en Pardina, e que. l digueren que huna enquesta hi havie / contra ell deposant e que sabés que here, ell deposant.

/ Interrogat que après que ell deposant és estat arrestat hi ha / sabut ni és estat avissat que los testimonis que fa deposant / en la present enquesta, agen depossat ho dit / més ho menys del que here en la depossició que li mostrà dit sotveguer a ell deposant. E dix / que no li.n han dit res a ell deposant.

Die e any predits.

Lo honrat mestre Pere Lebo, mestre en arts hi / en medecina, habitant en dita ciutat, testis qui jura etc.

/ E primo fonch interrogat, en dies passats ell testis / si provehí ho ordonà que hun home de Vilanova de / Alpicat fos sagnat ho és veritat, demanant-lo.y / en consell en Johan Mongay, apothecari. E dix que / no, que may ha hordenat ni provehit que tal home sie estat / sagnat ni és veritat.

//Interrogat si sab ni ha hoyt dir, ell testis, que dit Mongay / age ordonat medecines ha algú ho mirat orines com / si fos metge. E dix que de certa sciència no.u sab, més / que ha hoyt dir que ha una dona ordonave mede/cines dit Mongay, e les fahie ell mateix. E més / dix, ha hoyt dir que tenie en poder, dit en Mongay, / hun home de Vilanova de la Barcha e que / n.aguée no sab quant e aldre dix no saber.

Dia e any predits.

Lo honrat mosser Johan Cinera, Ciutadà de dita ciutat / e habitant, testis qui jura etc.

/ E primo fonch interrogat si ell testis fonch pregat en / dies passats per dit en Johan Mongay, que la enquesta / que s.ere presa sobre hun gascó que here mort / en lo espital de la present ciutat, per ocasió / de certes medecines ordonades per en Mongay, / vengués a sa mà e se occultàs per què / no.s pogués mostrar ho a quina fi. / E dix que està en / veritat que fonch pregat, ell testis per lo dit en / Mongay e sa muller, se entremetés de dita / enquesta e que après quel.s digués que here e axí / caigué a sa mà, ell testis, d.en Pere Vives notari / e la mostrà a dit en Mongay e que crehie, ell testis, / que here treslat de la enquesta, per què no.y / havie sinó quatre ho sinch reglons e que no.u feu / cars per què li parie a ell testis que no fere res / e quan après la donada ell testis al senyor / Governador qui la.y ha demanada.

En Gabriel Tàrrega, barber, de dita ciutat habitant, testis qui dessus, fonch mijançant jurament e / interrogat, primo si ell testis ha parlat despuys que ha / depossat en lo present fet ab lo dit en Johan Mongay / especier. E dix que no hi ha parlat après. Es ver, dix ell testis / que en Miquell Mongay, mercader, nebot de dit Mon/gay, en lo endemà que hagué depossat ell testis, li vench / e li demanà que que havie depossat ell testis. E dix / li, ell testis, que no.u podie dir, que sagrament li / anave.

Die .XVIII°. dictors mensis et anni.

En Pere Solvia, maestre de cases habitant en Vilanova de Alpicat, testis, qui jura etc.

/ E primo fonch interrogat si ha tingut ell testis nengun / malalt en temps passat en sa cassa. E dix que si, que / hun home naffrat e que ha huns tres ho quatre anys.

/ Interrogat quin home here e com li dehien. E dix / que li dehien en Johan Serradell, laurador.

/ Interrogat quin mal tenie dit Serradell. E dix / que coltellada per lo cap.

/ Interrogat quins metges lo tenien en cura a dit malalt. / E dix que no.y havie metge algú, car eixarmar-/se va.

/ Interrogat ell testis, si és vengut en la present ciutat / per demanar de consell ha algun metge / ho especier per la sanitat de dit malalt ni si / sab que altri hi sie vengut ni a qui. E dix que / està en veritat que lo dit Serradell dix a ell / testis que.s volie sagnar per quant, la hora que.l / naffraren, caygué e donà de pits e que cone/xie tenie sanch cascada, no li recorde si dehie / als braços o als pits ho hon e per ço, pregà / a ell testis vengués a la present ciutat e li fes / venir algun cirurgià ho metge per sagnar-lo. / E de fet, ell testis vench a dita e present ciutat / e ans de parlar-ne a metge algú, parlan an Johan Mongay, especier de dita ciutat, demanant-/li si consellave se sagnàs dit home malalt / e dient-li com se desliverarie sagnar-lo, car / cars que seguit li here. E dit Mongay dix-li / a ell testis que ell no.y sabie prou e que per amor de / ell testis, ne demanare ha algun metge / si.u consellarie si serie bona la sagnia a dit naffrat e de / fet, dit en Mongay, present ell testis, ne / demanà de consell a hun home, lo qual ell / testis no conexie, e si ho consellarie, narrant-li / lo cas. E dit home ho consellà que.s sagnàs / e per dita rahó ell testis se.n porta an Tàrre/ga, lo barber de la present ciutat, lo qual / sagnà a dit naffrat e malalt, al qual / Tàrregua, dit en Mongay, parlà e li dix que anàs / a sagnar dit home.

Die .XXIII. mensis et anni predicto.

/ On nós Galceran de Requesens, cavaller e conseller / de la magestat del senyor Rey e per lo dit / senyor en lo principat de Cathalunya Regent lo / governació general, entrevenint en les cosses dejús escrites / com a cort de la ciutat de Leyda per lo molt alt senyor / Rey. Vistes he hoydes les dessús dites prevenció e enquesta / fetes contra en Johan Mongay, especier habitant en dita ciu/tat, delat de haver ordonades, fetes e donades medecines / a hun pastor qui per ocasió de aquelles serie mort en lo espital / general de dita ciutat e de tenir en sa botigua medecines / e materials falses e falsificades e testimonis en aquella / rehebuts e les deffenses per aquell demanades e a ell atorgades. E les cèdules de articles o possessions e de cota de / testimonis en via de deffenses per part de aquell produides / e donades e testimonis a instància e per part de aquell rehe/buts e les deposicions de aquells e totes altres coses en dita / enquesta contengudes, atesses e considerades e atesses totes / e sengles coses que són de attendre e considerar, per ço, nós, / dit cort assistents a nós los magnífichs mosser Phelip Miquel / Cardona, mosser Jaume Navarro, mosser Berenguer d.Erill als. / dernis e mosser Gilabert Sang, pahers de present de dita / ciutat, de consell de deu prohòmens ho pus, los quals / nós e dits magnífichs pahers fem justar dins la sala / de la paheria, juxta los privilegis de la ciutat e ordona/ment del senyor Rey, jutjam que lo dit en Johan de / Mongay, especier, estigue hun mes en la pressó hon de present està / o fins ací és estat e axí com d.ací atràs estat ésmisericòrdia reservada a nós com a cort e a dits magnífichs pahers e en dites coses / dit Johan Mongay, sentencialment condempnam, dita misericòrdia reservada.(1)

Nota: 1. Aquest document es conserva a l'Arxiu Municipal de Lleida. (AML). Hem puntuat i accentuat el text, adequant l'ús de majúscules quan calia. Hem separat amb una barra (/) les línies del document i amb una doble barra (//) el canvi de foli.